Zene országnézéssel

A nyár pihenés. De a pihenést, a szórakozást alkotó módon kell felhasználni — jól tudják ezt a budapesti József Attila Gimnázium KISZ-szervezete ének és zene szakkörének tagjai. Évről évre — s ez immár hagyománnyá vált — ellátogatnak az ország valamelyik szép városába: s összekötik a kellemest a hasznossal, a gyakorló-tábort az országnézéssel. Így jutottak el Pécs és Sopron után Miskolcra.

— Féltünk egy kicsit. Kormos, barátságtalan városnak festették le előttünk Miskolcot. A valóság más! Gyönyörű szállást kaptunk a Palóczy utcai leánykollégiumban, helyet a gyakorláshoz, a próbákhoz a „színház-ebédlő" teremben. Kedves, kellemes embereket találtunk, akik készségesen adtak felvilágosítást, ha városnézés közben eltévedtünk. Köszönjük nekik, mindig szívesen fogunk rájuk visszaemlékezni.

A kéthetes gyakorló-tábor lassan véget ér. De emlékeket bőven elraktároztak.

— Nehéz „évad" van a hátunk mögött. Sikeresen szerepeltünk a *budapesti diáknapokon*, több aranyérmet nyertünk. Közülük is kiemelkedő teljesítményt nyújtott Vass Sylvia, a szakkör szólistája. Szereplőként és a zenekarban közreműködtek gyerekeink a Rászedett kádi című opera iskolai előadásában is. Most pihenünk egy kicsit, közben felkészülünk az előttünk álló „évadra". Francia és szovjet estet szeretnénk rendezni. Zene és irodalom, ez adná a programot — mondja Vass József, a szakkör vezetője.

S hogy valóban így is van, bizonyításként felhangzik az ének, a népszerű, kis francia népdal: A kertemben kinyílott az orgona... A fiatalok, a 16—17 éves fiatalok szép, iskolázott hangja betölti a csepp próbaszobát. Vass Sylvia, Gál Gyula, Martin Krisztina, Horváth Dorottya, Erdős Géza, Görgényi Andrea, s a többiek ismeretlen magasságok felé szállnak a hangok szárnyán.

Azonban csak megmaradnak fiataloknak, csínyre hajlamos diákoknak.

— Négy kabala-kiskutyánk mindig velünk van. A negyediket itt vettük, Miskolcon.

— Nagyokat sétálunk vacsora után.

— Voltunk Lillafüreden, de a vihar beüzött bennünket az István-barlangba. A villany is elaludt. Valóságos pánik keletkezett. Mi énekelni kezdtünk. Olyan nagy sikerünk volt! Még meg is köszönték.

— Voltunk Tapolcán, Aggteleken, Jósvafőn, megnéztük Déryné sírját, a Sötét-kaput.

— Mindent látni akarunk, meg akarjuk ismerni a várost!

A táborba elkísérte a gyerekeket Várady Sarolta operaénekesnő, a szakkör állandó kísérője, a kis művészek patronálója, s dr. Erdős Béláné „zene-mama". Ők ketten mindig együtt „szorítanak" egy-egy fellépés sikeréért — eddig sikerrel.

Nem töltötték hasztalan az időt. Egy lengyel kórus is vendégeskedik Miskolcon — jól összebarátkoztak. Rögtönzött kis hangversenyük, amely műsorszám-cserét is eredményezett, barátsághoz vezetett.

— Voltunk már a Német Demokratikus Köztársaságban, s meghívást kaptunk Liberecbe, Csehszlovákiába. Reméljük, eljutunk oda is!

Pénteken búcsúznak, s azt mondták, máskor is szívesen jönnek ide.

— Amikor megérkeztünk, felmentünk az Avasra, oda megyünk fel búcsúzni is. Búcsúzni, de nem örökre, ettől a kedves várostól.

Csutorás Annamária

Új térképek

A tanév kezdetére megjelenik a Kartográfiai Vállalat történelmi falitérképe, amely az első és a második világháború legfontosabb mozzanatait ábrázolja különböző színekkel és jelzésekkel. Ezzel teljessé válik az a 21 térképből álló sorozat, amely a tanulókat most már az ókortól napjainkig vezeti végig az emberiség történelmén.

Még az ősszel kikerül a nyomdából a vállalat eddigi egyik legreprezentatív alkotása, a Nemzeti Atlasz is. Ez 110 térképlapon mutatja be természeti kincseinket, népesedési, termelési, közlekedési stb. viszonyainkat. A jövő évre várható az új magyar Autóatlasz forgalomba kerülése.

A tudomány szolgálatába állítják

Néhány évvel ezelőtt Tornaszentandrás határában — az Ózdi Kohászati Üzemek mészkőbányájában — a robbantások során egy föld alatti üregre bukkantak, amelyről rövid idő alatt kiderült, hogy a világon szinte egyedülálló természeti érték. A tengerszint felett több mint 300 méter magasságban, közvetlenül a hegytető alatt húzódó cseppkőbarlang korát több millió esztendőre becsülik, és a geológusok szerint már akkor teljes pompájában állt, amikor a szomszédos aggteleki Baradla-barlang kialakulása megkezdődött.

A barlang — amelyet II. Rákóczi Ferenc fejedelemről neveztek el — földtörténeti szempontból is roppant értékes, mert föld alatti termeiben az egymást váltó forró és hideg vizek a különleges ásványok és cseppkőképződmények tömegeit termelték ki. Az eddig ismert mintegy 150 méter hosszú föld alatti üreg folyosóin ezrével találhatók a falak és cseppkőoszlopok oldalaiból kinövő, úgynevezett „ferde" cseppkövek, amelyek Európa hasonló barlangjaiban csak elvétve, itt-ott fordulnak elő. Egész falakat borítanak be az *aragonitok*, a borsószem nagyságú, több színben játszó cseppkövek, és a barlang érdekessége a hegyitejnek nevezett mészszilikát, amely olyan puha, hogy késsel kenhető. Ezeket a fehér és rozsdavörös színárnyalatú ásványi képződményeket „szivacs-cseppköveknek" is nevezik. A barlangban találtak olyan kisebb oszlopokat, amelyeken a cseppkövet ilyen összenyomható hegyitej, majd újra cseppkő burkolta körül.

Az egyedülálló természeti kincseket rejtő barlang fennmaradása sokáig veszélybe volt, mert területére — ahonnan sok ezer tonna mészkövet robbanthatnak le — a bányaigényt tartott. A ritka értékű barlang megmentésére az Ózdi Kohászati Üzemek, a Központi Földtani Hivatal és a Országos Természetvédelmi Tanács most közös megállapodást kötött. A bányaüzem a hegynek azt a részét, ahol a barlang áll, nem robbantja össze, ezen a területen szüneteltelteti a termelést. A barlang szűk bejáratát az elkövetkező napokban vasajtóval zárják le, és a bányászkodás befejezése után a föld alatti üreget az idegenforgalom és a tudomány szolgálatába állítják.

Kass János grafikái a Miskolci Galériában

Vasárnap, augusztus 13-án zárul a Miskolci Galéria termeiben a III. észak-magyarországi területi képzőművészeti kiállítás, a harmadik miskolci nyári tárlat. Néhány nap múlva újabb nagy jelentőségű tárlat anyagát kínálja a Galéria a képzőművészet kedvelőinek. Augusztus 18-án, pénteken délután fél hatkor nyílik meg itt Kass János Munkácsy-díjas grafikusművész kiállítása. A Budapesten élő művész munkásságát Miskolc és Borsod megye közönségének sem kell bemutatnunk. Az eddigi miskolci tárlatokon is rendszeresen szerepelt, munkái a legutóbbi miskolci országos kiállításon különös figyelmet keltettek. Illusztrációi rendszeresen megjelennek országos folyóiratokban, lapokban, igen sok új regény, novelláskötet az ő rajzaival vált értékessé, híressé. Több alkalommal töltött huzamosabb időt a miskolci művésztelepen, sok műve itteni fogantatású.

Most nyíló tárlatán 109 művét láthatjuk. A kiállítást Feledy Gyula, kétszeres Munkácsy-díjas grafikusművész nyitja meg, s az szeptember 3-ig — hétfő kivételével — mindennap látogatható.

50 vaddisznó került puskavégre

A Zemplén-hegységi Erdőgazdaság területén — a Tiszától a csehszlovák határig húzódó vadrezervátumokban — a tavaszi kedvező időjárásban igen elszaporodtak a vaddisznók. Így például a kemencepataki 4 ezer hektáros erdőségben 20 anyakoca mintegy száz malacot nevelt fel. Segítette a fiatal malacok megerősödését, hogy az elmúlt évi bő makktermésből jelentős mennyiség maradt az erdőkben, így a vadak kiváló és bőséges eledelhez jutottak.

A vaddisznó szaporulat megátlása végett a nyári hónapokban megkezdődtek a kilövések. Eddig csaknem 50 disznót kaptak puskavégre, közülük 10 olyan kant, amelynek agyara elérte a 15—20 centiméter hosszúságot. Az erdészek megfigyelése szerint az idén napvilágot látott malacok, amelyek már süldők, hamarosan elérik a 30 kilogrammos súlyt. Ezek szelektálására szeptembertől a kukoricásokban vadásznak, majd lombhullás után nagyobb hajtásokat rendeznek. A tervek szerint az őszi hónapokban más 50—60 vaddisznót kapnak puskavégre.

Ózdon augusztusban sem pihennek

Az ózdi Liszt Ferenc Művelődési Ház öntevékeny csoportjai augusztusban sem pihennek. A szokásos ismeretterjesztési programban 12-én például a mopresszó filmvetítéses műsora is szerepel és rendszeresen indítanak városnéző séta-autóbuszjáratokat, de működnek a művészeti csoportok is. A tánczenekar a Szakszervezetek Borsod Megyei Tanácsának kijelölése alapján részt vesz 11-e és 13-a között a Bonyhádon tartandó tánczenekari fesztiválon. A bábszínjátszók 13-án Szilvásváradra látogatnak. A népi táncosok 15-től 20-ig a hortobágyi napokon lépnek fel, s vendégszerepelnek Hajdúszoboszlón is. 15-én a tánczenekar Aggteleken a Cseppkő szállóban szórakoztatja a vendégeket, a munkáskórus pedig augusztus 20-án Nyírbátorban vesz részt dalostalálkozón. Érdekesnek ígérkezik az augusztus 25-én rendezendő kerekasztal-beszélgetés az alkoholszonda használatáról. Ugyanezen a napon a színjátszók a dubicsányi SZOT-üdülőben szerepelnek, a fúvószenekar pedig augusztus 26-án és 27-én vesz részt a miskolci fúvószenekari fesztiválon.

Úttörők a zempléni hegyekben

Sok kiránduló keresi fel nyaranta a történelmi emlékekben és természeti szépségekben egyaránt gazdag zempléni hegyeket. Különösen az úttörők jönnek sokan, akik vagy az erdők alkalmas tisztásain vernek sátrat, vagy a közeli községek, városok iskoláiban, kollégiumaiban kapnak otthont, és onnan rendeznek kisebb-nagyobb túrákat a hegyekbe.

Így történt ezen a nyáron is. Sátoraljaújhely Városi Tanácsa igen ügyes és egészséges módját választotta a napközisek üdültetésének. Két évvel ezelőtt hasznos és gyümölcsöző kapcsolatot létesítettek Debrecen város tanácsával a napközisek üdültetése céljából. Ennek megfelelően a nyár folyamán 100 újhelyi gyermek üdült nevelői felügyelettel Debrecenben, s onnan ugyanennyi pajtás érkezett Sátoraljaújhelybe. Amint Halász István, a városi tanács vb-elnökhelyettese elmondotta, az idén bővült az üdültetési akció, mert kölcsönösen 50—50 úttörő is részt vett a napközisekkel együtt a nyaralásban. Úgy tervezi a tanács, hogy ezt az üdültetési formát tovább bővítik, és nyaranta az újhelyi úttörők felének kívánják biztosítani a táborozást.

A borsodi úttörők közül egyébként kétszázan Sárospatakon üdültek. A megyei tanács művelődésügyi osztálya rendelkezésükre bocsátotta a Zrínyi Ilona leánykollégiumot, s a pajtások az eltelt két hét alatt megismerkedtek a diákvárossal, kellemes kirándulásokat tettek a zempléni hegyek vadregényes tájaira.

Az ország más részeiből elsősorban az alföldi megyékből is sok úttörőcsapat táborozott eddig Hegyalján. Olyanok is akadtak, amelyek a végardói termálfürdő kertjében ütötték fel sátraikat, s onnan indultak túráikra a zempléni hegyekbe.

Éjféli beszélgetés

Szögesvégű görbebotjával láthatatlan ábrákat rajzol a park aprókavicsos földjére.

— Mert úgy van az kérem, hogy beszélni tudni kell a fiatalokkal. Több mint húsz évig dolgoztam a gyárban, sok fiatal volt körülöttem, én szeretem őket, nem olyan roszszak, akkor dühöngenek, ha ellenkezik velük az ember. Tegnap este történt: jönnek vagy nyolcan, ahogy ma mondják, tizenévesek, jönnek az Anna felől, aztán szedik ki a szemétkosárból a papírokat, fáklyát csavarnak belőle, meggyújtják. A nemjóját, gondolom magamban, szétszórják a sok papírüszköt, no, megálljatok.

— Aztán hova mentek? — kérdem tőlük.

— Mi öreg, megyünk Franciaországba — feleli egy kis lebbencs tizenéves. Szeme két cipőgomb, fekete, csak úgy szikrázik. Volt bennük egy kis szesz is, ha lehordom őket, annál rosszabb.

— Szóval Franciaországba — mondom —, no akkor tapodtat se tovább. — Botommal vonalat húztam a földön. — Látjátok, ez itt Franciaország határa, tehát megérkeztetek. De az egy tiszta ország, mit gondolnak rólatok, ha tűzzel mentek. Nem a tűz a bátorság jelképe, hanem a kenyér. Mi lesz, ha belekap a láng a vörösfenyőbe, De Gaulle elnök rögtön megbírságol benneteket, mert úgy is haragszik a kanadai út miatt. Remélem, hallottatok róla?

A szögesvégű görbebot megpihen, az óriási grupp kerekében ülünk, az Annából ide hallatszik a zene, szikrázó fényű csillagok lebegnek az augusztusi éjszakában, a strand felett sárga díszletként fél felét mutatja a hold.

— És mi lett a vége?

— Semmi. Szép rendesen eloltották fáklyáikat, az üszköt beledobták a szemeteskosárba.

— Az öregek általában nem bírják a fiatalokat.

— Köztünk, parkőrök között is akad, aki nem érti meg őket. A hét elején a hajnali derengésben szalad hozzám a kollegám, mert éjszakánként ketten is őrizzük a tapolcai parkot, hogy vagy húsz tizenéves fiú, lány, vegyesen, a gyerekjátszóteren hintázik. Ő megy a rendőrért, már lekáromkodta őket, nem hajlanak a szép szóra. Ami azt illeti, a káromkodás nem szép szó, az én elvem, hogy csak szíves szót a rendesebbjének. Mert zömben azok, jól öltözöttek és dolgoznak, sok köztük a gyárista fiatal, rögtön meglátszik, hogy ki a huligán tulajdonképpen. Szóval, a kollega elment a rendőrért, én meg ballagok hozzájuk a hintákhoz. Hát úgy is volt, hinta-palinta, nevetés, ricsaj, csak állok, s aztán nézem őket.

— Jöjjön maga is hintázni, öreg — mondják nevetve.

— Mennék én gyerekeim — felelem —, de rám, parkőrre is vonatkozik a szabály, hogy tíz éven felül nem szabad a hintákat használni. Én pedig már hatvan is elmúltam. De ti azért csak játsszatok, rátok fér, ahogy elnézlek benneteket, még iskolába se járhattok, különben el tudnátok olvasni a tilalmi tábla feliratát.

Lila, kék és sárga fényeket mozgat az éjféli szél, hűvös, nedves, vizes szagú, a parányi tó lélegzik, most csendes, nem zavarja felületét csónak, csupán a parti színes villanygőzlámpák fürdenek benne. A fényfürdő felől két rendőr jön, középen farkaskutya, leoldott szájkosara a nyakában lóg, áthaladnak a grupp körén, szótlanok, szolgálatban vannak.

— Abbahagyták a hintázást?

— Mire megjött a kollegám a rendőrrel, egy sem volt ott. Csak fogták magukat, és elmentek. Mondom, nem rossz fiatalok, kicsit szertelenek, buzog a vérük, csikók. Néha szemtelenek... Valamelyik kora este — éppen felpattogtak a fények —, ballagok amott a parkban, a padok zsúfolva, ilyenkor legkellemesebb Tapolcán a levegő, hát kiülnek fecskemódra a nyaralók. Szóval ballagok, szemközt jön velem egy csokor tizenéves, fehér meg tarkabarka ing, farmernadrág, táskarádió, széjjelszóródnak az úton. Idevaló, miskolci fiúk voltak, mert felismeri az emberfia, ki a béres nyaraló, s ki a helybeli. Azt mondja az egyik: „Adjatok helyet az öregnek." Szétválnak, mire a másik: „Fenét helyet, miért nem lökitek fel az öreget". Valami megsajdult bennem, ebadta kölykei... Visszafordultam. Gyertek csak ide egy percre, mondom. Ott álltak körülöttem. Nem szégyellitek magatokat, tört ki belőlem. Nézzétek, hányan ülnek a padon az ország minden részéből. Hát ennyi nektek az öregkor? Valamikor ti is apák és öregek lesztek. Egy hosszú langaléta megszólalt: „Ez a Mazsola mindig hülyéskedik." Aztán miért mondtad nekem ezt Mazsola fiam — fordulok a telt képűhöz. „Hát csak mondtam — feleli —, de azért maga csak ne haragudjon, Manócska, ui-ui."

A parkra irányuló reflektor hirtelen kialszik, s vele együtt a virágágyak mellett világító négyszögekből is eltűnik a fény. Az ezüstfenyők fehérje megtompul, a hold az ágasbogas nyárfa tetején ül. A titokzatos szomorúságot rejtő fűzfák vékony, hosszú ágai meglebbennek, alattuk a padon szerelmespár.

— Sok csókolózó fiatalt láthat...

— Megszoktam, és hát a maguk idejében vannak. Hozzátartozik az élethez, nem zavarom őket, nem is szabad. Ne menjenek a gyepre, ne tapossák a virágot, ez az én reszortom. Felőlem leharaphatják egymás száját, most ez a divat, csinálják. Ha tiltaná az ember, rosszabb lenne. Csak a gyep... Be-beugrálnak napközben is, mert a lányok okvetlenül az ezüstfenyőhöz akarnak állni. Háttér kell, öreg — mondják, s egész nap fényképeznek. A külföldiekkel nincs baj, talán a szöges botom imponál nekik, amikor felemelem, de a mieink nevetnek: „Ne mérgelődjön öreg, csak egy pillanatra engedjen odaállni." Rendszerint megengedem, ilyenkor nevet a szemük is, istenem, én is voltam fiatal. De nekem nem volt fényképezőgépem, sem farmernadrágom, se táskarádióm, se magnóm. Ha olykor-olykor ki is jöttünk ide gyárista fiúkkal, este tízkor már papírt kértek a csendőrök. Most egy kicsit velük nevetek, elnézem őket, és lehúnyom a szemem, ha csókolóznak.

A kőbánya felől hűvösebb szél zuhan a parkra. A vízmű motorjai dohognak, az Annából csoportosan igyekeznek a buszmegállóhoz. Valaki franciául beszél, sűrűn oi-zik, a sárga, lila, kék fények remegve fürdenek. Az öreg feláll, kék viharkabátját összegombolja, szögesvégű kampósbotja a karján.

— Megyek, körüljárom a parkot, tíz perc múlva indul az utolsó busz Miskolcra. Azután már egészen csendes lesz minden...

Az ajándékbolt előtt fiatalok, az épület tetejére rögzített, óriási pirospettyes reklámlabdát nézik. „Jó lenne egy ilyen nagy labda" — mondja az egyik. Nevetnek és vágyakozva pislognak a pettyes gömbre. A szögesvégű kampósbot a parkot határoló járdán kopog, egészen fiatalosan.

A hold már az induló busz tetejére telepedett.

Holdi János